

ПО 21 ОСНОВИ ПСИХОТЕРАПІЇ РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (СИЛАБУС)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Перший (бакалаврський)</i>
Галузь знань	<i>05 Соціальні та поведінкові науки</i>
Спеціальність	<i>053 Психологія</i>
Освітня програма	<i>Прикладна психологія</i>
Статус дисципліни	<i>Основна</i>
Форма навчання	<i>Очна (денна)</i>
Рік підготовки, семестр	<i>4 курс, осінній семестр</i>
Обсяг дисципліни, розподіл годин за аудиторними заняттями	<i>6 кред. ЄКТС/180 годин Лекції – 36 годин, семінарські – 36 годин, самостійна робота – 108 годин</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>Екзамен / Модульна контрольна робота</i>
Розклад занять	<i>Лекції: 1 (перший, другий тиждень) Практичні заняття: 1 (перший, другий тиждень) https://roz.kpi.ua</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	<i>https://psy.kpi.ua/ievtushenko/ Євтушенко Ірина Володимирівна. доцентка кафедри психології та педагогіки; кандидатка психологічних наук, доцентка.</i>
Розміщення курсу	<i>https://classroom.google.com/c/NzQ3MDcwMTU1NTUy?cjc=usoxrvv</i>

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Дисципліна «Основи психотерапії» сприятиме поглибленню знань у галузі надання психологічної допомоги, більш повному і глибокому розумінню основних вимог щодо процесу проведення психотерапії, психологічних понять і категорій, їх взаємозв'язку та взаєморозвитку, розумінню механізмів впливу на психіку людини тих чи інших психотерапевтичних методів, враховуючи її потенційні, вікові та індивідуальні психологічні особливості.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Основи психотерапії» є теоретико-методологічні засади та сучасні методи надання психотерапевтичної допомоги клієнту.

Метою навчальної дисципліни є отримання студентами системних знань про форми та основні моделі психотерапевтичної допомоги, методологічні основи психотерапевтичного впливу; засвоєння загальних засад психодинамічних, поведінкових, когнітивних та екзистенційно-гуманістичних напрямів психотерапії; ознайомлення з базовими психотерапевтичними інструментами та техніками.

Система теоретичних (лекційних) і практичних (семінарських) занять дає можливість вирішити такі **основні завдання**:

- засвоїти теорію та практику психотерапевтичної допомоги;

- розкрити основні поняття, принципи, види та задачі психотерапії;
- виявити психологічні особливості сучасних напрямків, інноваційних технік та методів психотерапії;
- вивчити сучасні теорії психотерапії;
- вивчити структури психотерапевтичного процесу;
- сформувати уявлення про особистість психотерапевта, типи клієнтів та їх скарг;
- проаналізувати різні психотерапевтичні підходи до генезису невротичних та інших психологічних порушень;
- вивчити механізми колекційного впливу в практиці психологічного консультування.

Відповідно до вимог освітньо-професійної програми метою дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти:

Загальних компетентностей:

- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК 1);
- знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності (ЗК 2);
- здатність бути критичним і самокритичним (ЗК 5);
- здатність приймати обґрунтовані рішення (ЗК 6);
- здатність генерувати нові ідеї (креативність) (ЗК 7);
- навички міжособистісної взаємодії (ЗК 8);
- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя (ЗК11);
- здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів). Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності (ЗК12);
- здатність та готовність впроваджувати наукові основи та рекомендації щодо сучасної життєдіяльності, засоби фізичного, психічного, психологічного і духовного розвитку особистості й самовдосконалення (ЗК 13).

Професійних компетентностей:

- здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології (ФК 1);
- здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ (ФК 2);
- здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків (зокрема, в контексті організації заходів раннього втручання) (ФК 3);
- здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел (ФК 4);
- здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження (ФК 6);
- здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації (ФК 7);
- здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову, в т.ч. особам, які отримали психологічні травми, зокрема, внаслідок війни) (ФК 8);
- здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту (ФК 9);
- здатність дотримуватися норм професійної етики (ФК 10);
- здатність використовувати теоретичні знання для розробки, впровадження та

використання нових методів психодіагностики, корекції, консультування (ФК12);

- здатність здійснювати психологічний вплив з метою оптимізації психічного функціонування індивіда або групи (ФК15).

Програмні результати навчання:

- пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання (зокрема, щодо організації заходів раннього втручання) (ПРН9);

- складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій (в т.ч. у роботі з особами, що отримали психологічні травми, зокрема, внаслідок війни) (ПРН11);

- знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога (ПРН16);

- вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та, за потреби, визначати зміст запиту до супервізії (ПРН18);

- керувати процесами коригуючого впливу в ході психологічних консультацій (ПРН21);

- координувати організацію спільної діяльності, що, в кінцевому рахунку, дозволяє впливати на самоорганізацію і саморозвиток суб'єктів цієї діяльності (ПРН22).

Ефективне засвоєння навчального матеріалу значною мірою залежить від активної співпраці здобувачів вищої освіти з викладачем під час лекцій та практичних занять. Консультації з даного курсу проводяться відповідно до розкладу, який можна знайти на офіційному сайті кафедри психології та педагогіки.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Для вивчення дисципліни здобувачу вищої освіти бажано мати навички використання текстового редактора на комп'ютері, навички роботи з електронними базами даних наукових інститутів та бібліотек.

Навчальна дисципліна має міждисциплінарний характер та інтегрує знання з інших освітніх компонентів: «Загальна психологія з практикумом. Частина 1. Психічні процеси», «Загальна психологія з практикумом. Частина 2. Особистість у діяльності та спілкуванні», «Анатомія нервової системи та фізіологія вищої нервової діяльності», «Основи психологічного консультування» тощо. За структурно-логічною схемою програми підготовки фахівця дана навчальна дисципліна створює основу для вивчення таких дисциплінами, як: «Теорія і практика психологічного тренінгу», «Кризова психологія».

Дисципліна перебуває у тісному зв'язку з іншими дисциплінами циклу професійної підготовки, завдяки чому створюється міцне підґрунтя для подальшого оволодіння знаннями з психологічних дисциплін.

3. Зміст навчальної дисципліни

Кількість годин

Назви розділів і тем	Всього	у тому числі		
		Лекції	Практичні (семінарські)	СРС
1	2	3	4	5
Тема 1. Сутність, об'єкт і предмет психотерапії. Становлення психотерапії як науки.	8	2	2	4
Тема 2. Методологічні основи психотерапевтичного впливу	8	2	2	4
Тема 3. Загальні засади психоаналізу.	8	2	2	4
Тема 4. Аналітична психологія і психотерапія.	8	2	2	4
Тема 5. Постфрейдистські школи і напрями.	8	2	2	4
Тема 6. Транзакційний аналіз	8	2	2	4
Тема 7. Індивідуальна психотерапія А. Адлера	8	2	2	4
Тема 8. Поведінкова психотерапія	8	2	2	4
Тема 9. Когнітивна психотерапія	8	2	2	4
Тема 10. Гештальт-терапія: комплекс ефективних	8	2	2	4
Тема 11. Клієнт-центрована психотерапія К. Роджерса.	8	2	2	4
Тема 12. Загальні засади логотерапії В. Франкла.	8	2	2	4
Тема 13. Тілесно-орієнтована терапія	8	2	2	4
Тема 14. Ігрова терапія, арттерапія	8	2	2	4
Тема 15. Кататимно-імажитивна психотерапія	8	2	2	4
Тема 16. Сімейна та дитяча психотерапія	8	2	2	4
Тема 17. Групова психотерапія	9	2	2	5
Тема 18. Сучасні методи психотерапії	9	2	2	5
Підготовка до МКР	4			4
Підготовка до екзамену	30			30
Всього годин	180	36	36	108

4. Навчальні матеріали та ресурси

Для успішного вивчення дисципліни достатньо опрацьовувати навчальний матеріал, який викладається на лекціях, а також ознайомитись з:

4.1 Базова література:

1. Кошова І. В., Литовченко Н. Ф. К76 Психотерапія: навч.-метод. посібн. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2022. 113 с.
<http://lib.ndu.edu.ua/dspace/bitstream/123456789/2971/1/%D0%9C%D0%90%D0%9A%D0%95%D0%A2.pdf>
2. Основи психотерапії : навч. посіб / М. І. Мушкевич, С. Є. Чагарна ; за ред. М. І. Мушкевич. Вид. 3-тє. Луцьк : Вежа-Друк, 2017. 420 с.
<https://core.ac.uk/download/pdf/153588416.pdf>
3. Основи психотерапії : навч. посіб. / [К.В. Седих, О.О. Фільц, В.І. Банцер та ін.] ; за ред. К.В. Седих, О.О. Фільца. К. : Академвидав, 2016. 192 с.
http://elcat.pnpu.edu.ua/docs/%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%B0%D0%BF_%D0%A1%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%85.pdf

4. Шевченко Н.Ф. Основи психотерапії : навчальний посібник для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра напряму підготовки «Психологія». Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2017. 117 с.
https://moodle.znu.edu.ua/pluginfile.php/203271/mod_resource/content/3/%D0%9E%D0%A1%D0%9D%D0%9E%D0%92%D0%98%20%D0%9F%D0%A1%D0%98%D0%A5%D0%9E%D0%A2%D0%95%D0%A0%D0%90%D0%9F%D0%86%D0%87_%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf

5. Яцина О. Ф. Основи психотерапії: практикум. Навчально-методичний посібник. Ужгород, 2021. 80 с.
<https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/47335/6/%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%BA%D1%83%D0%BC%20%D0%B7%20%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%B0%D0%BF%D1%96%D1%97%2021%20%D0%AF%D1%86%D0%B8%D0%BD%D0%B0%20%D0%9E.%D0%A4.%20%281%29.pdf>

4.2. Допоміжна література:

6. Павлюк М. М., Шепельова М. В. Сучасні психологічні технології надання психологічної допомоги сім'ям постраждалих у подоланні складних життєвих обставин: практичний посібник. Київ : Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України 2020. URL : <http://psychology-naesua.institute/userfiles/files.pdf>

7. Гершанов О. Той, хто йде з тобою шляхом. URL: https://drive.google.com/file/d/1uBCoJogn89pSmxINiKL6rkgYMj3x_dOL/view?fbclid=IwAR0RUshavzHI8BqSYPUUpyKsbvqdm8vMpPYWauYvitZSSIdOfWkZF1ZPWdw

8. Соціально-психологічні технології відновлення особистості після травматичних подій : практичний посібник / за наук. ред. Т. М. Титаренко ; НАПН України, Інститут соціальної та політичної психології. Кропивницький : Імекс-ЛІТД, 2019. 220 с.

9. Яценко Т.С. Психологічні основи групової психотерапії. К.: Класс, 2016. 176 с.

10. Iryna V. Ievtushenko, Yevheniia M. Kaliuzhna, Olena O. Nezhynska The study of the self-development model in the context of structural security of the individual integrity (Дослідження моделі саморозвитку в контексті структурної забезпеченості цілісності особистості). *Journal of Intellectual Disability - Diagnosis and Treatment*, Vol. 8, No. 3, 2020, pp. 288-297. URL : <https://www.lifescienceglobal.com/journals/journal-of-intellectual-disability-diagnosis-and-treatment/volume-8-number-3/82-abstract/jiddt/4020-abstract-the-study-of-the-self-development-model-in-the-context-of-structural-security-of-the-individual-integrity>

Електронні ресурси:

11. Актуальні проблеми психології. Збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С. Костюка Національної академії педагогічних наук України. URL: <http://appspsychology.org.ua/index.php/ua/arkhiv-vydannia/tom-14/tom-14-vipusk-1>

12. Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського НАПН України. URL <http://dnpb.gov.ua/ua/>

13. Реєстр тестових методик України. URL : <https://vpa.org.ua/test-committee/reestr-testovih-metodik-ukrayni/>

14. Психологічний журнал URL:

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Лекційні заняття

№ з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань (завдання на СРС)
1.	Тема 1. Сутність, об'єкт і предмет психотерапії. Становлення психотерапії як науки. Основні моделі психотерапевтичної допомоги. Завдання, зміст і перспективи розвитку психотерапії. Види психотерапевтичної допомоги. Головні поняття і категорії психотерапії. Зв'язок психотерапії з іншими науками. Стан психотерапевтичного забезпечення в Україні. Проблемна та особистісна спрямованість психотерапевтичної допомоги. Етапи психотерапевтичного процесу. Базові принципи та завдання психотерапії. Етичні засади психотерапевтичної роботи. Основні групи психотерапевтичних шкіл і напрямів. Релігійні витоки психотерапії. Науково-практичні проблеми розвитку психотерапії. Варіанти класифікації систем, напрямків та методів психотерапії. Ф. Месмер, Шарко, фахівців Європейської асоціації психотерапевтів (ЕАР). Сучасне предметне поле психотерапії. Сугестивні техніки терапії. Психіка і соматичні розлади. Психологічні основи фізичних розладів. Спроби “духовного” зцілення людини. Основна проблематика і особливості розвитку психотерапевтичної допомоги у сучасному світі. Метод активного-соціально психологічного пізнання Завдання на СРС: 1. Розкрийте базові принципи та завдання психотерапії. 2. Розгляньте проблемну та особистісну спрямованість психотерапевтичної допомоги. 3. Виокреміть особливості постмодерністських напрямів психотерапії.
2.	Тема 2. Методологічні основи психотерапевтичного впливу. Теоретико-методологічний аналіз основних засад дослідження, об'єкту, предмета і методів пізнання. Методологічна рефлексія у психотерапії. Аналіз дискурсу у психотерапії як мовної форми цілеспрямованої дії звернення до конкретної прагматичної ситуації. Принципи аналізу психотерапевтичного дискурсу. Пансеміотична функція психотерапевта. Інтерпретація та ампліфікація як універсальні психотерапевтичні процедури. Робота з метафорою. Принципи аналізу сновидінь. Завдання на СРС: 1. Охарактеризуйте методологічні принципи психотерапії. 2. Виокреміть основні моделі психотерапевтичної допомоги
3.	Тема 3. Загальні засади психоаналізу. Теорія З. Фрейда. Активна участь клієнта в психотерапевтичному процесі. Метод вільних асоціацій. Метод сенсорної фрустрації. Регресія. Цензура. Безсвідоме, підсвідоме, свідоме. Ід, его, суперего. Взаємодія складових психіки і формування патології. Теорія сексуальності. Фази розвитку дитини. Прояв фазної фіксації в дорослої людини. Розгалуження психоаналітичної науки Завдання на СРС: 1. Ознайомтеся з теоретичними засадами психоаналізу. 2. З'ясуйте організацію психоаналітичної терапії.
4.	Тема 4. Аналітична психологія і психотерапія Особливості психотерапії К.Юнга. Індивідуальне і колективне несвідоме.

	Архетипи як структурні елементи людської психіки, що приховані у колективному несвідомому Архетипи і творчість. Поняття екстраверта та інтроверта. Чотири етапи психотерапевтичного процесу за К.Юнгом. Особливі вимоги до особистості аналітика. Техніки психотерапії за К.Юнгом. Процес індивідуації Процес і значення сновидінь. Метод ампліфікації Завдання на СРС: 1. Проаналізуйте основні постулати аналітичної психології К.-Г. Юнга. 2. Розкрийте юнгівську модель психотерапевтичної допомоги. 3. З'ясуйте мету аналітичної психотерапії К.-Г. Юнга.
5.	Тема 5. Постфрейдистські школи і напрями Концепція об'єктивних відносин М. Кляйн. Психічний розвиток немовляти за теорією М. Кляйн. Британські психоаналітичні підходи. Психологія Самості Х. Кохута. Можливі дефекти розвитку Самості. Інтерперсональні підходи. (Г.-С. Салліван, Р. Столорю, Б. Браншафт, Д. Етвуд). Сутність інтерсуб'єктивного підходу у психоаналізі. Завдання на СРС: 1. З'ясуйте сутність інтерсуб'єктивного підходу у психоаналізі. 2. Психотерапія міжособистісних стосунків Г. Саллівана.
6.	Тема 6. Транзакційний аналіз. Основні поняття транзактного аналізу: стани "Я", транзакції, ігри, сценарії, контракти, захист, дозвіл та дієздатність, аналіз станів "Я", транзакцій, ігор, аналіз сценаріїв та робота по зміні рішення. Завдання на СРС: 1. Окресліть основні поняття транзактного аналізу: стани "Я", транзакції, ігри, сценарії, контракти, захист, дозвіл та дієздатність, аналіз станів "Я", транзакцій, ігор, аналіз сценаріїв та робота по зміні рішення.
7.	Тема 7. Індивідуальна психотерапія А. Адлера Суть індивідуальної психотерапії. Три основні лінії індивідуальної психології А. Адлера Принципи, схеми основних напрямків вивчення дитини. Дослідження фіктивної мети і помилкових аперцептивних схем. Психотерапевтичні відносини в якості моделі для побудови пацієнтом нових соціальних зв'язків. Розвиток соціального інтересу. Завдання на СРС: 1. Здійсніть аналіз індивідуальної психології А. Адлера. 2. Що є результатом терапії в індивідуальній психотерапії
8.	Тема 8. Поведінкова психотерапія Основні теоретичні конструкції біхевіоральної терапії Основні поняття: Обумовлення. Генералізація. Затухання. Контробумовлення. Підкріплення. Мета біхевіоральної психотерапії. Роль психолога-консультанта. Вимоги до клієнта. Техніки в психологічній роботі в біхевіоральній психотерапії. Гіпноз. Систематична десенсибілізація. Тренінг релаксації. Емоційний тренінг поведінки. Аверсивна терапія. Символічна економія. Мета біхевіоральної психотерапії. Завдання на СРС: 1. Здійснити аналіз основних теоретичних конструкцій біхевіоральної терапії. 2. Ознайомитися з психотехніками біхевіоральної терапії.
9.	Тема 9. Когнітивна психотерапія

	Основні теоретичні положення концепції, розробленої Альбертом Еллісом. Сутність моделі АВС психотерапії. Основна мета раціонально-емоційної терапії (РЕТ). Приклади типових ірраціональних думок. Основні помилки мислення, що викликають ірраціональні думки і проблеми. Позиція психолога. Позиція клієнта. Психотехніка в РЕТ. Використання когнітивної моделі при емоційних розладах. Коротка характеристика когнітивної парадигми. Конкретні методи виявлення автоматичних думок. Позиція психолога. Позиція клієнта. Переформулювання. Декатастрофізація. Цілеспрямоване повторення. Використання уяви. Категорії клієнтів більш схильних до використання когнітивної психотерапії. Мета психотерапевтичного процесу. Завдання на СРС: 1. Визначити основні теоретичні положення когнітивної парадигми. 2. Встановити сутність моделі РЕТ терапії. 3. Проаналізувати використання когнітивної моделі А. Бека при емоційних розладах.
10.	Тема 10. Гештальт-терапія: комплекс ефективних мікротехнік. Загальна характеристика концепції. Основні поняття і положення гештальт-психотерапії. Опис консультативного і психотерапевтичного процесу. Мета психологічної допомоги. Позиція психолога. Позиція клієнта. Психотехніки в гештальттерапії: експериментальний діалог, йти по колу, техніка «навпаки», експериментальне перебільшення, психодрама. Розв'язання міжособистісних та сімейних проблем. Завдання на СРС: 1. Порівняйте психоаналіз і гештальт-терапію у вихідних теоретичних позиціях і методичних прийомах. 2. Що таке аутентичність?
11.	Тема 11. Клієнт-центрована психотерапія К. Роджерса. Загальна характеристика концепції. Основні поняття і положення: емпатія, турбота, конгруентність, психологічний клімат, самість, психосоматичний резонанс. Опис консультативного і психотерапевтичного процесу. Мета психологічної допомоги. Роль психолога-консультанта. Клієнт в консультуванні і психотерапії. Психотехніки концепції К. Роджерса. Загальна оцінка концепції. Завдання на СРС: 1. Який патогенез неврозу у концепції К. Роджерса? 2. Які психотерапевтичні механізми актуалізуються в клієнт-центрованій психотерапії?
12.	Тема 12. Загальні засади логотерапії В. Франкла. Загальна характеристика концепції. Основні поняття і положення: пошук сенсу життя, гіперрефлексія, гіперінтенція, масова невротична тріада, способи здобуття сенсу. Опис консультативного і психотерапевтичного процесу. Мета психологічної допомоги. Роль психолога-консультанта. Клієнт в консультуванні і психотерапії. Психотехніки логотерапії В. Франкла: парадоксальна інтенція, дерефлексія. Загальна оцінка концепції. Перспективи розвитку особистості з погляду гуманістичного підходу. Завдання на СРС: 1. В чому полягає сутність світогляду екзистенціальної теорії. 2. Опишіть логотерапію В. Франкла.
13.	Тема 13. Тілесно-орієнтована терапія

	Історія та розвиток тілесної, танцювальної та арттерапії. Основні поняття та процедури тілесної психотерапії: ґрунт під ногами, дихання, оцінка тіла і напружені пози, рухові вправи, фізичний контакт. Метод Фельденкрайса, метод Александера. Основні поняття та процедури танцювальної психотерапії: взаємовідношення між розумом та рухом, аналіз рухів, роль терапевта. Основні поняття та процедури арттерапії: спонтанне малювання та ліпка, сублімація, психодинамічна арттерапія, гуманістична арттерапія. Оцінка тілесної, танцювальної та арттерапії як методів психотерапії та експериментального підтвердження їх основних положень. Завдання на СРС: 1. Мова тіла у традиційній обстановці. 2. Тілесний діалог у розширеній обстановці.
14.	Тема 14. Ігрова терапія, арттерапія Історія розвитку ігрової терапії. Стадії процесу ігрової терапії. Напрямки в ігровій терапії. Особистість спеціаліста з ігрової терапії. Можливості використання різних форм мистецтва для лікувального психотерапевтичного процесу. Особливості використання методів арт-терапії при роботі з дітьми, родинами, дорослими людьми. Вибір методів арт-терапевтичного впливу при різних формах психологічних розладів Завдання на СРС: 1. Розмежуйте основні види арт-терапії. 2. Основні техніки арт-терапії.
15.	Тема 15. Кататимно-імажитивна психотерапія Методика й техніка кататимно-імажитивної психотерапії. Символіка сну наяву: стандартні мотиви. Показання та протипоказання до застосування. Завдання на СРС: 1. Відповідність психодинамічних методів, зокрема кататимно-імагінативної психотерапії, тенденціям і вимогам розвитку психотерапії 2. Ключові положення кататимно-імагінативної психотерапії як психодинамічної образної психотерапії.
16.	Тема 16. Сімейна та дитяча психотерапія Закони функціонування сімейних систем. Властивості сімейної системи: особливості взаємин членів сім'ї, сімейні міфи, сімейні кордони, історія сім'ї. Методологічні принципи системної психотерапії. Техніки роботи із сім'єю: циркулярне інтерв'ю, позитивна конотація, агальна характеристика емоційних розладів у дітей та підлітків. Особливості психотерапії дітей та підлітків: специфіка ігрової, казкотерапії, арт-терапії в роботі психотерапевта. Символдрама як психотерапевтичний метод роботи з дітьми та підлітками. Завдання на СРС: 1. Дослідження впливу сім'ї на розвиток психічних захворювань дослідницьких груп М.Боуена та Г.Бейтсона. 2. Теорія сімейних систем М.Боуена. 3. Історія розвитку та класифікація шкіл системної психотерапії.
17.	Тема 17. Групова психотерапія Групова та тренінгова робота у психотерапії. Поняття про групову модель психотерапії. Організація групової психотерапії: форми організації психотерапевтичних груп, критерії відбору учасників групової психотерапії; груповий контракт. Чинники впливу групової психотерапії: спонукання надії;

	відчуття подібності проблем; інформаційний аспект; альтруїзм; навчання соціальних вмінь; наслідування; інтерперсональне навчання; катарсис; екзистенційні чинники. Групова динаміка, елементи групової динаміки. Фази розвитку групи: фаза орієнтації; фаза конфронтації; фаза експлорації проблем на індивідуальному та груповому рівнях; фаза завершення терапії. Завдання на СРС: 1. Призначення та ефективність застосування групової психотерапії. 2. Що таке групова динаміка, елементи групової динаміки.
18.	Тема 18. Сучасні методи психотерапії Схема-терапія: основні потреби, коупінги, частки. Техніки схема-терапії. EMDR: історія розвитку, типологія травм, протоколи при різних розладах, теорія структурної дисоціації О. ван дер Харта. АСТ – підхід, базові принципи та техніки. Критичний аналіз трансперсональної психотерапії С. Грофа. Поняття про репрезентативні системи індивіда та способи їх діагностики. Метамоделі у НЛП. Завдання на СРС: 1. Психотерапевтична допомога особистості в переживанні травми, горя 2. Метод EMDR в роботі з травмою.

Семінарські (практичні) заняття

Основні завдання циклу семінарських (практичних) занять: система семінарських (практичних) дає можливість вирішення таких основних завдань:

- здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології;
- володіння здобувачами вищої освіти методами соціальної психології;
- ознайомлення і практичне оволодіння навиками застосування та інтерпретації результатів;
- виховання у здобувачів логічного мислення і творчого підходу до вивчення психічних явищ;
- формування психологічної готовності до діяльності в екстремальних умовах на основі моделювання впливу стрес-факторів;
- здатність самостійно обирати й застосовувати валідний та надійний психодіагностичний інструментарій для психологічного дослідження;
- здатність аналізувати й оцінювати достовірність одержаних результатів психологічних досліджень, формулювати на їх основі аргументовані висновки та рекомендації;
- здатність презентувати результати власних досліджень усно і письмово, за допомогою мультимедійних засобів;
- здатність бути критичним і самокритичним.

№ з/п	Назва теми заняття та перелік основних питань (перелік дидактичного забезпечення, питання для поточного контролю та завдання на СРС)
1.	Семінарське заняття 1. Сутність, об'єкт і предмет психотерапії. Становлення психотерапії як науки. Основні моделі психотерапевтичної допомоги. Завдання, зміст і перспективи розвитку психотерапії. Види психотерапевтичної допомоги. Головні поняття і категорії психотерапії. Зв'язок психотерапії з іншими науками. Стан психотерапевтичного забезпечення в Україні. Проблемна та особистісна спрямованість психотерапевтичної допомоги. Етапи психотерапевтичного процесу. Базові принципи та завдання психотерапії. Етичні засади психотерапевтичної роботи. Основні групи психотерапевтичних шкіл і напрямів. Релігійні витоки психотерапії. Науково-практичні проблеми розвитку психотерапії. Варіанти класифікації систем, напрямків та методів психотерапії. Ф. Месмер, Шарко, фахівців Європейської асоціації психотерапевтів (ЕАР). Сучасне предметне поле психотерапії. Сугестивні техніки терапії. Психіка і соматичні розлади. Психологічні основи фізичних розладів. Спроби “духовного” зміцнення людини. Основна проблематика і особливості розвитку психотерапевтичної допомоги у сучасному світі. Метод активного-соціально психологічного пізнання Практична частина Скласти портрет сучасного психотерапевта. Завдання на СРС: 1. Особистість психотерапевта. 2. Підготовка та навчання психотерапевтів. 3. Страсбургська декларація з психотерапії. 4. Професійний етичний кодекс терапевта.

2.	Семінарське заняття 2. Методологічні основи психотерапевтичного впливу. Теоретико-методологічний аналіз основних засад дослідження, об'єкту, предмета і методів пізнання. Методологічна рефлексія у психотерапії. Аналіз дискурсу у психотерапії як мовної форми цілеспрямованої дії звернення до конкретної прагматичної ситуації. Принципи аналізу психотерапевтичного дискурсу. Пансеміотична функція психотерапевта. Інтерпретація та ампліфікація як універсальні психотерапевтичні процедури. Робота з метафорою. Принципи аналізу сновидінь. Практична частина Відпрацюйте вміння налагоджувати контакт у бесіді з незнайомими однолітками і людьми різного віку Завдання на СРС: 1. Чи існують професійні межі психотерапевтичних відносин? У чому вони полягають? 2. У чому полягають особливості психотерапевтичних відносин 3. Які відносини можна назвати довірчими?
3.	Семінарське заняття 3. Загальні засади психоаналізу. Теорія З. Фрейда. Активна участь клієнта в психотерапевтичному процесі. Метод вільних асоціацій. Метод сенсорної фрустрації. Регресія. Цензура. Безсвідоме, підсвідоме, свідоме. Ід, его, суперего. Взаємодія складових психіки і формування патології. Теорія сексуальності. Фази розвитку дитини. Прояв фазної фіксації в дорослої людини. Розгалуження психоаналітичної науки Практична частина Підібрати 2-4 додаткові техніки, що використовуються в рамках психоаналітичного підходу Завдання на СРС: 1. Проаналізуйте особливості надання психотерапевтичної допомоги в рамках психоаналітичного підходу. 2. Окресліть принципи психоаналізу і їх застосування на практиці. 3. Які вимоги до пацієнта в класичному психоаналізі. 4. Окресліть погляди З.Фрейда на причини неврозів і психологічних проблем особистості.
4.	Семінарське заняття 4. Аналітична психологія і психотерапія Особливості психотерапії К.Юнга. Індивідуальне і колективне несвідоме. Архетипи як структурні елементи людської психіки, що приховані у колективному несвідомому Архетипи і творчість. Поняття екстраверта та інтроверта. Чотири етапи психотерапевтичного процесу за К.Юнгом. Особливі вимоги до особистості аналітика. Техніки психотерапії за К.Юнгом. Процес індивідуації Процес і значення сновидінь. Метод ампліфікації Практична частина У трійках «терапевт-клієнт-спостерігач» відпрацювати додаткові терапевтичні техніки, що використовуються в рамках аналітичної психології Завдання на СРС:

	1. Які особливості формування теоретичної системи аналітичної психології. 2. В чому полягає суть колективного несвідомого. 3. Окресліть психологічний зміст архетипу. 4. В чому суть процесу індивідуації та його основні етапи.
5.	Семінарське заняття 5. Постфрейдистські школи і напрями Концепція об'єктивних відносин М. Кляйн. Психічний розвиток немовляти за теорією М. Кляйн. Британські психоаналітичні підходи. Психологія Самості Х. Кохута. Можливі дефекти розвитку Самості. Інтерперсональні підходи. (Г.-С. Салліван, Р. Столороу, Б. Браншафт, Д. Етвуд). Сутність інтерсуб'єктивного підходу у психоаналізі. Практична частина Порівняти інтерперсональні теорії та підібрати методи роботи у кожному напрямі Завдання на СРС: 1. Розкрити сутність теорії М. Кляйн. 2. Яка мета інтерперсонального підходу? 3. Здійснити аналіз теорії Х. Кохута.
6.	Семінарське заняття 6. Транзакційний аналіз. Основні поняття транзактного аналізу: стани "Я", транзакції, ігри, сценарії, контракти, захист, дозвіл та дієздатність, аналіз станів "Я", транзакцій, ігор, аналіз сценаріїв та робота по зміні рішення. Практична частина Розкрийте сутність моделі трикутника Карпмана та опишіть його прояви Завдання на СРС: 1. Окресліть основні поняття транзактного аналізу: стани "Я", транзакції, ігри, сценарії, контракти, захист, дозвіл та дієздатність, аналіз станів "Я", транзакцій, ігор, аналіз сценаріїв та робота по зміні рішення.
7.	Семінарське заняття 7. Індивідуальна психотерапія А. Адлера Суть індивідуальної психотерапії. Три основні лінії індивідуальної психології А. Адлера Принципи, схеми основних напрямків вивчення дитини. Дослідження фіктивної мети і помилкових аперцептивних схем. Психотерапевтичні відносини в якості моделі для побудови пацієнтом нових соціальних зв'язків. Розвиток соціального інтересу. Практична частина Створіть пари консультант-клієнт. Спробуйте провести інтерв'ю, використовуючи схему А. Адлера. Відрефлексуйте ваші переживання в обох ролях. Завдання на СРС: 1. Назвіть особливості компенсації неповноцінності. 2. Які основні аспекти соціального інтересу. 3. Окресліть базові принципи та функції адлеріанської психотерапії. 4. Поясніть стратегічні напрями психотерапевтичного процесу
8.	Семінарське заняття 8. Поведінкова психотерапія Основні теоретичні конструкції біхевіоральної терапії Основні поняття: Обумовлення. Генералізація. Затухання. Контробумовлення. Підкріплення. Мета біхевіоральної психотерапії. Роль психолога-консультанта. Вимоги до клієнта. Техніки в психологічній роботі в біхевіоральній психотерапії. Гіпноз.

	Систематична десенсибілізація. Тренінг релаксації. Емоційний тренінг поведінки. Аверсивна терапія. Символічна економія. Мета біхевіоральної психотерапії. Практична частина Ознайомтеся з психотехніками біхевіоральної терапії та проведіть їх у малих групах Завдання на СРС: 1. Здійсніть аналіз основних теоретичних конструкцій біхевіоральної терапії. 2. Окресліть зв'язок між поведінковою терапією та психоаналізом. 3. Опишіть перебіг терапії, перевірка ефективності, завершення роботи.
9.	Семінарське заняття 9. Когнітивна психотерапія Основні теоретичні положення концепції, розробленої Альбертом Еллісом. Сутність моделі АВС психотерапії. Основна мета раціонально-емотивної терапії (РЕТ). Приклади типових ірраціональних думок. Основні помилки мислення, що викликають ірраціональні думки і проблеми. Позиція психолога. Позиція клієнта. Психотехніка в РЕТ. Використання когнітивної моделі при емоційних розладах. Коротка характеристика когнітивної парадигми. Конкретні методи виявлення автоматичних думок. Позиція психолога. Позиція клієнта. Переформулювання. Декатастрофізація. Цілеспрямоване повторення. Використання уяви. Категорії клієнтів більш схильних до використання когнітивної психотерапії. Мета психотерапевтичного процесу. Практична частина Опишіть техніки когнітивної психотерапії та проведіть у групах Завдання на СРС: 1. Яка мішень когнітивної психотерапії? 2. Опишіть етапи когнітивної психотерапії. 3. Що означає термін “неадаптивні думки” в когнітивній психотерапії? 4. Опишіть межі застосування когнітивної психотерапії?
10.	Семінарське заняття 10. Гештальт-терапія: комплекс ефективних мікротехнік. Загальна характеристика концепції. Основні поняття і положення гештальт-психотерапії. Опис консультативного і психотерапевтичного процесу. Мета психологічної допомоги. Позиція психолога. Позиція клієнта. Психотехніки в гештальттерапії: експериментальний діалог, йти по колу, техніка «навпаки», експериментальне перебільшення, психодрама. Розв'язання міжособистісних та сімейних проблем. Практична частина Опишіть основні техніки гештальт-терапії. Яким чином в них реалізуються теоретичні принципи цього напрямку? Проведіть у трійках Завдання на СРС: 1. Представте основні ідеї психологічних і філософських теорій, що вплинули на розвиток гештальт-терапії. 2. Назвіть основні теоретичні принципи гештальт-терапії?

	3. Які особливості психотерапевтичного контакту в гештальт- терапії? 4. Які можливі порушення циклу контакту на кожній з терапевтичних стадій? 3.
11.	Семінарське заняття 11. Клієнт-центрована психотерапія К. Роджерса. Загальна характеристика концепції. Основні поняття і положення: емпатія, турбота, конгруентність, психологічний клімат, самість, психосоматичний резонанс. Опис консультативного і психотерапевтичного процесу. Мета психологічної допомоги. Роль психолога-консультанта. Клієнт в консультуванні і психотерапії. Психотехніки концепції К. Роджерса. Загальна оцінка концепції. Практична частина Прочитайте книгу К. Роджерса та подивіться приклад його роботи з клієнткою (відео сесії Карла Роджерса з Глорією. URL: https://www.youtube.com/watch?v=w2muuQXiCD4) Завдання на СРС: 1. Назвіть психологічні основи невротичної поведінки. 2. Які умови, процес та зміни особистості в особистісно-центрованій психотерапії. 3. Окресліть поняття позиція клієнта. 4. Виділіть істотні особливості особистісно-центрованої психотерапії.
12.	Семінарське заняття 12. Загальні засади логотерапії В. Франкла. Загальна характеристика концепції. Основні поняття і положення: пошук сенсу життя, гіперрефлексія, гіперінтенція, масова невротична тріада, способи здобуття сенсу. Опис консультативного і психотерапевтичного процесу. Мета психологічної допомоги. Роль психолога-консультанта. Клієнт в консультуванні і психотерапії. Психотехніки логотерапії В. Франкла: парадоксальна інтенція, дерефлексія. Загальна оцінка концепції. Перспективи розвитку особистості з погляду гуманістичного підходу. Практична частина Проведіть у малих групах один із методів логотерапії. Обговоріть Завдання на СРС: 1. Розкрийте основні поняття і положення логотерапії. 2. Здійсніть аналіз психотехнік логотерапії. 3. З'ясуйте перспективи розвитку особистості з погляду гуманістичного підходу
13.	Семінарське заняття 13. Тілесно-орієнтована терапія Історія та розвиток тілесної, танцювальної. Основні поняття та процедури тілесної психотерапії: ґрунт під ногами, дихання, оцінка тіла і напружені пози, рухові вправи, фізичний контакт. Метод Фельденкрайса, метод Александера. Основні поняття та процедури танцювальної психотерапії: взаємовідношення між розумом та рухом, аналіз рухів, роль терапевта. Практична частина Розробіть програму психологічної інтервенції (тренінг) з використанням одного з методів тілесноорієнтованої психотерапії. Завдання на СРС:

	1. Мета, межі, результат тілесно-орієнтованої психотерапії. 2. Тілесний діалог у розширеній обстановці. 3. Метод і техніки роботи у тілесноорієнтованій психотерапії.
14.	Семінарське заняття 14. Ігрова терапія, арттерапія Історія розвитку ігрової терапії. Стадії процесу ігрової терапії. Напрямки в ігровій терапії. Особистість спеціаліста з ігрової терапії. Можливості використання різних форм мистецтва для лікувального психотерапевтичного процесу. Вибір методів арт-терапевтичного впливу при різних формах психологічних розладів. Основні поняття та процедури арттерапії: спонтанне малювання та ліпка, сублімація, психодинамічна арттерапія, гуманістична арттерапія. Практична частина Підберіть методи арт-терапії для роботи з дітьми підліткового віку, які пережила травматичну подію Завдання на СРС: 1. Оцінка тілесної, танцювальної та арттерапії як методів психотерапії та експериментального підтвердження їх основних положень. 2. Особливості використання методів арт-терапії при роботі з дітьми, родинами, дорослими людьми. 3. Історія розвитку ігрової терапії. 4. Стадії процесу ігрової терапії. 5. Напрямки в ігровій терапії. 6. Особистість спеціаліста з ігрової терапії.
15.	Семінарське заняття 15. Кататимно-імажитивна психотерапія Методика й техніка кататимно-імажитивної психотерапії. Символіка сну наяву: стандартні мотиви. Показання та протипоказання до застосування. Практична частина Проведіть у малих групах мотив «Луг» Завдання на СРС: 1. Розкрийте зміст методу КІП. 2. Охарактеризуйте техніки ведення КІП 3. Назвіть особливості сучасного стану розвитку методу КІП. 4. Охарактеризуйте основні психотерапевтичні стилі роботи в КІП.
16.	Семінарське заняття 16. Сімейна та дитяча психотерапія Закони функціонування сімейних систем. Властивості сімейної системи: особливості взаємин членів сім'ї, сімейні міфи, сімейні кордони, історія сім'ї. Методологічні принципи системної психотерапії. Техніки роботи із сім'єю: циркулярне інтерв'ю, позитивна конотація, загальна характеристика емоційних розладів у дітей та підлітків. Особливості психотерапії дітей та підлітків: специфіка ігрової, казкотерапії, арт-терапії в роботі психотерапевта. Символдрама як психотерапевтичний метод роботи з дітьми та підлітками. Практична частина Підготуйте ігри та ігрові прийоми, які можна використати в сімейній та дитячій психотерапії Завдання на СРС: 1. Наведіть приклади психотерапевтичних технік сімейної психотерапії.

	2. Результат психотерапевтичного впливу. 3. Роль сім'ї в дитячій психотерапії. 4. Основні напрями дитячої психотерапії.
17.	Семінарське заняття 17. Групова психотерапія Групова та тренінгова робота у психотерапії. Поняття про групову модель психотерапії. Організація групової психотерапії: форми організації психотерапевтичних груп, критерії відбору учасників групової психотерапії; груповий контракт. Чинники впливу групової психотерапії: спонукання надії; відчуття подібності проблем; інформаційний аспект; альтруїзм; навчання соціальних вмінь; наслідування; інтерперсональне навчання; катарсис; екзистенційні чинники. Групова динаміка, елементи групової динаміки. Фази розвитку групи: фаза орієнтації; фаза конфронтації; фаза експлорації проблем на індивідуальному та груповому рівнях; фаза завершення терапії. Практична частина Напишіть програму групової терапії (4-5 зустріч). Оформити за схемою: тема, мета, психотерапевтична парадигма, напрям роботи, кількість зустрічей, вік учасників. Завдання на СРС: 1. Яка мета та завдання групової психотерапії. 2. Назвіть механізми лікувальної дії групової психотерапії. 3. Які фази розвитку психотерапевтичної групи. 4. Які методи групової психотерапії
18.	Семінарське заняття 18. Сучасні методи психотерапії Схема-терапія: основні потреби, коупінги, частки. Техніки схема-терапії. EMDR: історія розвитку, типологія травм, протоколи при різних розладах, теорія структурної дисоціації О. ван дер Харта. АСТ – підхід, базові принципи та техніки. Критичний аналіз трансперсональної психотерапії С. Грофа. Поняття про репрезентативні системи індивіда та способи їх діагностики. Метамоделі у НЛП. Практична частина Розробіть план психотерапевтичного консультування з використанням візуальних психотехнік, технік використання символів, слухових образів. Завдання на СРС: 1. Постмодерністські ідеї в психотерапії 2. Емпіричні підходи в сучасній психотерапії 3. Нейролінгвістичне програмування. 4. Критичний аналіз трансперсональної психотерапії С. Грофа.

6.Самостійна робота здобувача вищої освіти

Здобувачі вищої освіти самостійно опрацьовують питання за всіма темами в теоретичному або практичному аспекті. Самостійна робота з навчальної дисципліни «Основи психотерапії» включає: поглиблене вивчення літератури на задану тему та пошук додаткової інформації; проведення досліджень за методиками з якими знайомилися на практичних заняттях.

У процесі самостійної роботи здобувачі вищої освіти мають оволодіти вміннями та навичками:

- організації самостійної навчальної діяльності;
- самостійної роботи з навчальною, навчально-методичною, науковою, науково-популярною літературою;
- систематизації та інтерпретації різноманітних джерел інформації з дисципліни;
- ефективного планування своєї роботи, дотримання дедлайнів та самомотивації до навчання;
- чіткого і структурованого викладу власних думок під час семінарів;
- критичної оцінки своїх досягнень в навчальній діяльності;
- використання програмного забезпечення та цифрових інструментів для вирішення навчальних і дослідницьких завдань.

Види самостійної роботи здобувача освіти :

- підготовка до аудиторних занять – 74 год;
- підготовка до модульної контрольної роботи – 4 год;
- підготовку до екзамену – 30 год.

Загалом – 108 год.

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Опрацьовуючи навчальний матеріал навчальної дисципліни «Основи психотерапії», здобувачі вищої освіти повинні підключитися до Гугл класу викладача, де будуть прикріплені навчальні матеріали (презентації лекцій). За потреби студенти ведуть конспект лекцій та роблять нотатки (цей вид роботи не оцінюється).

Відвідуваність і виконання завдань

Відвідування лекційних занять не оцінюється але є бажаним, оскільки навчальний матеріал викладається в доступній формі та є можливість обговорення дискусійних питань та уточнення незрозумілих моментів. Для здобувачів вищої освіти, які бажають продемонструвати відмінні результати навчання, активна робота на лекційних заняттях вкрай необхідна. Однак відпрацьовувати пропущені лекції не потрібно.

Активна участь здобувача вищої освіти на семінарських заняттях є обов'язковою. Рейтинг здобувача вищої освіти значною мірою формуватиметься за результатами його роботи на семінарських заняттях. Кожне пропущене семінарське заняття (незалежно від причин пропуску) знижує підсумковий рейтинг з дисципліни. У разі пропуску семінарського заняття обов'язково повинні бути вивчені теми, а також виконані всі завдання. Контроль знань (розуміння) здобувачем вищої освіти пропущених тем (виконання завдань) відбуватиметься під час спілкування з викладачем за графіком консультацій, доступним на сайті кафедри психології та педагогіки. Здобувач вищої освіти, який виконає відповідні завдання (відповідь на питання) отримуватиме відповідні бали до рейтингу залежно від якості відповідей (виконання завдання).

Теми і завдання для семінарських занять передбачені робочою програмою дисципліни, доступною з особистого кабінету здобувача вищої освіти в системі «Кампус» або на сайті кафедри психології та педагогіки.

Здобувач вищої освіти на семінарському занятті може використовувати підготовлені ним письмові нотатки з питань теми заняття (або передбачених завданням), однак висловлювати позицію, читаючи з аркуша паперу не варто. Відповідати на питання викладача, читаючи з екрану смартфона, ноутбуку чи з підручника не варто також. Це характеризує рівень підготовки здобувача вищої освіти не з кращого боку.

Форми роботи

На лекціях висвітлюється зміст тем навчальної дисципліни «Основи психотерапії». Тематика лекцій наведена у робочій програмі дисципліни.

На семінарських заняттях здобувачі вищої освіти поглиблюють і розширюють знання з предмету. Тематика семінарських занять наведена у робочій програмі дисципліни.

При викладанні курсу «Основи психотерапії» передбачено поєднання таких **форм і методів навчання**, як лекції-дискусії, лекції-аналіз конкретної ситуації; пояснювально-ілюстративні методи. Семінарські/практичні заняття присвячуються розгляду теоретичних завдань, виконання проєктних задач, розгляду конкретних ситуацій, презентації доповідей. Програмою курсу передбачено форми роботи: виступ за темою індивідуального завдання у формі презентації; виступ-інформування за темами семінарських занять; семінар з індивідуальною та груповою роботою. На семінарських заняттях застосовуються **методи і форми роботи**: робота в групах, круглий стіл; групові дискусії при вивченні проблемних питань (розгляд кейсів, обговорення).

Готуючись до семінарських занять, здобувач вищої освіти має чітко усвідомлювати зміст запитань, дати розгорнуту відповідь на них. Під час семінарських занять викладач резюмує сильні і слабкі місця у доповідях здобувачів вищої освіти, вказує на помилки, якщо такі є, дає відповіді на додаткові питання здобувачів вищої освіти з теми семінарського заняття.

Організація самостійної роботи здобувачів вищої освіти: опрацювання лекційного матеріалу та робота з додатковою літературою. Підготовка до семінарських занять: самостійне опрацювання додаткової літератури до тем лекційного курсу; самостійне опрацювання питань для підготовки до занять (самоконтроль засвоєння змісту лекційного курсу; пошук додаткових джерел інформації по темі практичного заняття (монографії, науково-популярні видання, наукові та популярні статті) в бібліотеках та в електронному вигляді (в мережі INTERNET).

Основна мета поточного контролю – забезпечення зворотного зв'язку між викладачем та здобувачами вищої освіти, забезпечення управління навчальною мотивацією здобувачів вищої освіти. Інформація, одержана при поточному контролі, використовується як викладачем для коригування методів і засобів навчання, так і здобувачами вищої освіти для планування самостійної роботи.

Форми поточного контролю: усне опитування, експресконтроль на практичних заняттях, виступ здобувача вищої освіти із доповіддю або повідомленням, участь у обговоренні питань на семінарських заняттях, участь у вирішенні практичних завдань. Відповіді здобувача освіти повинні свідчити про його самостійність (демонструвати ознаки самостійності виконання здобувачем роботи), відсутність ознак повторюваності та плагіату, тобто відповідати вимогам доброчесності.

Політика університету

Академічна доброчесність

Основні види академічної відповідальності встановлені Законом України «Про освіту». Згідно із частиною 6 статті 42 до основних видів академічної відповідальності здобувачів вищої освіти належать: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; відрахування із закладу освіти; позбавлення академічної стипендії; позбавлення

наданих закладом освіти пільг з оплати за навчання.

Політику, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності містять такі регламентуючі документи КПП ім. Ігоря Сікорського, оприлюднені на сайті Університету: Кодекс честі КПП ім. Ігоря Сікорського <https://kpi.ua/files/honorcode.pdf>, Положення про систему запобігання академічному плагіату <https://rb.gy/agihij>, а також нормативно-правові документи, офіційні рекомендації, накази та розпорядження, соціологічні дослідження КПП ім. Ігоря Сікорського, методичні матеріали, освітні курси <https://kpi.ua/academic-integrity>.

Норми етичної поведінки

Норми етичної поведінки здобувачів вищої освіти і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>, а також у Положенні про комісію з питань етики та академічної чесності НТУУ «КПІ» https://data.kpi.ua/sites/default/files/files/2015_1-140a1.pdf

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Поточний контроль: [опитування за темою заняття, виконання завдань](#)

Календарний контроль: проводиться двічі на семестр як моніторинг виконання здобувачами вищої освіти індивідуальних навчальних планів згідно графіка навчального процесу.

Семестровий контроль: [екзамен](#).

PCO з дисципліни «**Основи психотерапії**», семестровий контроль з якої передбачений у вигляді екзамену, розроблено за типом PCO-2 і складається з двох складових:

- стартової – призначена для оцінювання заходів поточного контролю впродовж семестру;
 - 1) робота на семінарських (практичних) заняттях;
 - 2) складання модульної контрольної роботи;
- екзаменаційної

Оцінювання та контрольні заходи

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти проводиться на основі рейтингової системи відповідно ПОЛОЖЕННЯ про систему оцінювання результатів навчання в КПП ім. Ігоря Сікорського

https://osvita.kpi.ua/sites/default/files/downloads/Pologennia_RSO_2022.pdf

За встановленими в PCO критеріями та результатами заходів поточного контролю здобувачів проводиться календарний контроль, порядок проведення якого визначено у Положенні про поточний, календарний та семестровий контроль результатів навчання в КПП ім. Ігоря Сікорського. <https://osvita.kpi.ua/node/32>

Викладач оцінює роботу здобувач вищої освіти на кожному семінарському занятті, але конкретна підсумкова кількість балів за роботу на **семінарських** заняттях виставляється викладачем під час **першого і другого календарного контролю** – на восьмому і чотирнадцятому тижнях навчання відповідно. Рейтинг здобувача вищої освіти станом на 8-й тиждень (за результатами роботи на 8 семінарських заняттях) і 14-й тиждень (за результатами роботи на наступних 15-16 семінарських заняттях) навчання повідомляється здобувачу вищої освіти на занятті чи в особистому кабінеті електронного кампусу.

Модульна контрольна робота (МКР) складається з 28 тестових завдань, що

відображають зміст всієї дисципліни. МКР проводиться за допомогою гугл-тестів на останній (передостанній) лекції. Доступ до МКР надається здобувачам вищої освіти лише під час лекції. Перекладати МКР не можна.

Деталізовані критерії оцінювання результатів навчання з дисципліни «**Основи психотерапії**» представлені у **Додатку 1**.

Здобувач вищої освіти може оскаржити оцінку викладача, подавши відповідну скаргу викладачу не пізніше наступного дня після ознайомлення здобувач освіти з виставленою викладачем оцінкою. Скарга розглядатиметься за процедурами, встановленими університетом.

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Рекомендації здобувачам вищої освіти

Вивчення курсу «Основи психотерапії» передбачає засвоєння здобувачами вищої освіти системи психологічних знань, основних понять за темами, ознайомлення з навчально-методичними матеріалами.

Головною метою лекцій є мотивація і організація роботи здобувачів вищої освіти з навчальним матеріалом у міжсесійний період. Лекції проводяться із використанням мультимедійних презентацій (за наявності умов в аудиторії).

Готуючись до семінарського заняття здобувач вищої освіти має обов'язково опрацювати лекційний матеріал певної теми, ознайомитись зі змістом матеріалу підручника. При виникненні питань, виявленні незрозумілих положень необхідно обов'язково обговорити їх з викладачем. На семінарському занятті навіть добре підготовлений здобувач вищої освіти не повинен залишатись пасивним спостерігачем, а активно включатись у обговорення питання. Якщо ж здобувач вищої освіти не ознайомився з навчальним матеріалом, йому варто уважніше слухати виступаючих, і завдяки отриманій інформації намагатись компенсувати недоліки підготовки до заняття. Не слід відмовлятися від відповіді на питання викладача. Навіть якщо здобувач вищої освіти не знає відповіді, доцільно спробувати відповісти, висловити свою думку, виходячи з власних знань, досвіду, логіки запитання тощо. При цьому не треба боятися помилитися – одним з важливих завдань вивчення гуманітарних дисциплін є вироблення вміння логічно мислити і відповідно висловлювати власні думки. Однак, варто пам'ятати, що незнання матеріалу дисципліни є суттєвим недоліком роботи здобувача вищої освіти і буде негативно впливати на його загальний рейтинг. Відповідальне ставлення до підготовки на кожне семінарське заняття дає змогу не лише правильно засвоїти навчальний матеріал, але й зекономити зусилля при проходженні семестрового контролю.

Дистанційне навчання

Можливе синхронне дистанційне навчання з використанням платформ для відео-конференцій та освітньої платформи для дистанційного навчання в університеті.

Інклюзивне навчання

Допускається

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено доцентом кафедри психології та педагогіки, к. психол.н., доцентом Євтушенко Іриною Володимирівною.

Ухвалено кафедрою психології та педагогіки (протокол № 10 від 10.05.2024 р.)

Погоджено методичною комісією факультету соціології і права (протокол № 9 від 26.06.2024.)

Рейтингова система оцінювання результатів навчання

РСО з дисципліни «**Основи психотерапії**», семестровий контроль з якої передбачений у вигляді екзамену, розроблено за типом РСО-2 і складається з двох складових:

- стартової – призначена для оцінювання заходів поточного контролю впродовж семестру;
 - 1) робота на семінарських (практичних) заняттях;
 - 2) складання модульної контрольної роботи;
- екзаменаційної – призначена для оцінювання окремих запитань (завдань) на екзамені.
 - 3) складання екзамену (усно).

Контрольні заходи і вагові бали

№ з/п	Контрольний захід	%	Ваговий бал	Кіл-ть	Всього
1	Відповіді на семінарських заняттях (доповідь)	40	5	8	40
2	Активна участь у обговоренні теми семінару	10	1	10	10
3	Практична частина: робота з тестами та оформлення протоколів дослідження; розв'язання психологічних задач до теми семінару	36	2	18	36
4	Модульна контрольна робота	14	(28*0,5)	1	14
	Всього				100

Сума вагових балів контрольних заходів протягом семестру підраховується через коефіцієнт 0,5 балів.

$$RC = 40 + 10 + 36 + 14 = 100 \times 0,5 = 50 \text{ балів}$$

Ваговий бал за підготовлену доповідь **5 балів**. Максимальна кількість балів за доповіді на семінарах дорівнює 5 балів $\times$ 8 видів доповіді = 40 балів.

Ваговий бал за активну участь у обговоренні теми семінару, дорівнює 1 бал. Максимальна кількість балів за активну участь у семінарі дорівнює 10 балів.

Ваговий бал за виконання практичних завдань (проведення тестування, оформлення протоколів дослідження, розв'язання психологічних задач) дорівнює 2 бали. Максимальна кількість балів за практичні завдання дорівнює 2 бали $\times$ 18 тем семінару = 36 балів.

Робота на семінарських заняттях (доповідь)

Повна відповідь (не менше 95% потрібної інформації). Здобувач вищої освіти надає повну і аргументовану відповідь, демонструє повні й міцні знання навчального матеріалу в заданому обсязі, висловлює власну позицію з відповідним обґрунтуванням з дискусійних питань, ефективно використовує візуальні засоби (мультимедійні презентації, відеоматеріали тощо)	5
Достатньо повна відповідь (не менше 75% потрібної інформації). Здобувач вищої освіти надає повну аргументовану відповідь з несуттєвими неточностями, висловлюючи власну позицію допускає незначні порушення	4

логіки, на достатньому рівні використовує візуальні засоби до теми семінару	
Неповна відповідь (не менше 60% потрібної інформації). Здобувач вищої освіти надає неповні відповіді, допускає неточності, висловлюючи власну позицію проявляє складність в її обґрунтуванні	3
Відповідь не відповідає вимогам «задовільно», (менше 60% потрібної інформації) або відсутність відповіді; ухиляння від участі у семінарському занятті	0-2 (< 60%)

Активна участь у обговоренні теми семінару

Здобувач вищої освіти бере активну участь в обговоренні теми семінару: висловлює аргументовані думки, ставить запитання, аналізує матеріал, дискутує з одногрупниками, демонструє розуміння теми	1
Здобувач вищої освіти не приймає участі в обговоренні теми семінару або його висловлювання є поверхневими, неточними, не містять аналізу чи аргументації	0

Практична частина: робота з тестами та оформлення протоколів дослідження; розв'язання психологічних задач до теми семінару

Техніка виконання дослідження та інтерпретація відповідає всім процедурним нормативам, протокол індивідуально-психологічного дослідження відповідає встановленим вимогам його оформлення, результати тестування подано в аргументованих висновках; аргументована відповідь у розв'язанні психологічних задач	2
Результати тестування подано з незначними неточностями, неповне дотримання вимог заповнення протоколів індивідуально-психологічного дослідження, порушення логіки аргументованих висновків; неповна відповідь у розв'язанні психологічних задач	1
Результати тестування подано з чисельними значними помилками, відсутність аргументованих висновків	0

2. Складання модульної контрольної роботи (максимальна кількість балів складає 14 балів (максимальна кількість балів за 1 тестове завдання МКР дорівнює 0,5 балів $\times 28=14$)):

Тестове завдання виконано правильно (кожне з 28)	0,5
Тестове завдання виконано неправильно (кожне з 28)	0

вірно виконано всі тестові завдання	28
вірно виконано більше 60% тестових завдань	17-27
вірно виконано менш 60% тестових завдань	0

Розрахунок шкали (R) рейтингу:

Сума вагових балів контрольних заходів протягом семестру складає:

$$RC = 86 + 14 = 100 \times 0,5 = 50 \text{ балів}$$

Екзаменаційна складова шкали дорівнює 50% від R, а саме:

$$RE = 50 \text{ балів}$$

Таким чином рейтингова шкала навчальної дисципліни складає **R = RC + RE = 100 балів.**

Необхідною умовою допуску до екзамену є рейтинг (RC) не менше 60% від RC.

3. Складання екзамену: екзамен проводиться в усній формі.

Екзаменаційний білет складається з двох теоретичних питань за тематичними розділами курсу. Ваговий бал кожного питання – 25.

Критерії екзаменаційного оцінювання:

Здобувач вищої освіти вільно оперує теоретичним матеріалом, наводить аргументовані приклади, аналізує, порівнює, робить логічні висновки, висловлює власну позицію на проблемне питання, якщо таке порушується. Відповідь повна, логічна, без значних помилок. Демонструє здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях	22-25
Здобувач вищої освіти володіє основною інформацією, знає базові теоретичні положення, але демонструє недостатню глибину аналізу. Можливі незначні помилки та неточності у відповідях. Часткове володіння навичками застосування знань на практиці	19-21
Відповідь на питання достатньо поверхова та непослідовна; здобувач вищої освіти знає окремі терміни та поняття, але не може правильно їх пояснити або застосувати; наявні суттєві помилки у відповіді	15 –18
Відповідь фрагментарна, містить значну кількість помилок. Відсутнє розуміння основних теоретичних понять, немає зв'язного викладу матеріалу.	0–14 (< 60%)

Після оцінювання відповідей здобувача на екзамені (викладач підсумовує стартові бали та бали за екзамен, зводить до рейтингової оцінки та переводить до оцінок за університетською шкалою

Для отримання відповідних оцінок (ECTS та традиційних) рейтингова оцінка (**RD**) переводиться згідно з таблицею:

RD	Оцінка ECTS	Оцінка традиційна
95 – 100	відмінно	Відмінно
85 – 94	дуже добре	Добре
75 – 84	добре	
65 – 74	задовільно	Задовільно
60 – 64	достатньо (задовольняє мінімальні критерії)	
RD < 60	незадовільно	Незадовільно

Орієнтовний перелік питань до екзамену

1. Основні моделі психотерапевтичної допомоги.
2. Завдання, зміст і перспективи розвитку психотерапії.
3. Види психотерапевтичної допомоги.
4. Проблемна та особистісна спрямованість психотерапевтичної допомоги.
5. Етапи психотерапевтичного процесу.
6. Базові принципи та завдання психотерапії.
7. Етичні засади психотерапевтичної роботи.
8. Основні групи психотерапевтичних шкіл і напрямів.
9. Варіанти класифікації систем, напрямків та методів психотерапії.
10. Ф. Месмер, Шарко, фахівців Європейської асоціації психотерапевтів (ЕАР).
11. Сугестивні техніки терапії.
12. Психіка і соматичні розлади.
13. Психологічні основи фізичних розладів.
14. Основна проблематика і особливості розвитку психотерапевтичної допомоги у сучасному світі.
15. Метод активного-соціально психологічного пізнання.
16. Теоретико-методологічний аналіз основних засад дослідження, об'єкту, предмета і методів пізнання.
17. Методологічна рефлексія у психотерапії.
18. Аналіз дискурсу у психотерапії як мовної форми цілеспрямованої дії звернення до конкретної прагматичної ситуації.
19. Принципи аналізу психотерапевтичного дискурсу.
20. Пансеміотична функція психотерапевта.
21. Інтерпретація та ампліфікація як універсальні психотерапевтичні процедури.
22. Робота з метафорою.
23. Принципи аналізу сновидінь.
24. Теорія З. Фрейда. Активна участь клієнта в психотерапевтичному процесі.
25. Метод вільних асоціацій.
26. Метод сенсорної фрустрації.
27. Регресія. Цензура.
28. Безсвідоме, підсвідоме, свідоме. Ід, его, суперего.
29. Взаємодія складових психіки і формування патології.
30. Теорія сексуальності. Фази розвитку дитини.
31. Прояв фазної фіксації в дорослої людини.
32. Особливості психотерапії К.Юнга.
33. Індивідуальне і колективне несвідоме.
34. Архетипи як структурні елементи людської психіки, що приховані у колективному несвідомому
35. Поняття екстраверта та інтроверта.
36. Чотири етапи психотерапевтичного процесу за К.Юнгом.
37. Особливі вимоги до особистості аналітика.
38. Техніки психотерапії за К.Юнгом.
39. Процес індивідуалізації
40. Метод ампліфікації
41. Концепція об'єктивних відносин М. Кляйн.
42. Психічний розвиток немовляти за теорією М. Кляйн.
43. Психологія Самості Х. Кохута.
44. Інтерперсональні підходи. (Г.-С. Салліван, Р. Столорю, Б. Браншафт, Д. Етвуд).

45. Сутність інтерсуб'єктивного підходу у психоаналізі.
46. Основні поняття транзактного аналізу: стани "Я", транзакції, ігри, сценарії, контракти, захист, дозвіл та дієздатність, аналіз станів "Я", транзакцій, ігор, аналіз сценаріїв та робота по зміні рішення.
47. Суть індивідуальної психотерапії.
48. Принципи, схеми основних напрямків вивчення дитини.
49. Дослідження фіктивної мети і помилкових аперцептивних схем.
50. Психотерапевтичні відносини в якості моделі для побудови пацієнтом нових соціальних зв'язків.
51. Основні теоретичні конструкції біхевіоральної терапії
52. Основні поняття: Обумовлення. Генералізація. Затухання. Контробумовлення. Підкріплення.
53. Мета біхевіоральної психотерапії.
54. Техніки психологічної роботи в біхевіоральній психотерапії.
55. Гіпноз.
56. Систематична десенсибілізація.
57. Тренінг релаксації.
58. Емоційний тренінг поведінки.
59. Аверсивна терапія.
60. Символічна економія.
61. Мета біхевіоральної психотерапії.
62. Основні теоретичні положення концепції, розробленої Альбертом Еллісом.
63. Сутність моделі АВС психотерапії.
64. Основна мета раціонально-емоційної терапії (РЕТ).
65. Основні помилки мислення, що викликають ірраціональні думки і проблеми.
66. Психотехніка в РЕТ.
67. Використання когнітивної моделі при емоційних розладах.
68. Коротка характеристика когнітивної парадигми. Конкретні методи виявлення автоматичних думок.
69. Переформулювання. Декатастрофізація. Цілеспрямоване повторення. Використання уяви.
70. Основні поняття і положення гештальт-психотерапії.
71. Психотехніки в гештальттерапії: експериментальний діалог, йти по колу, техніка «навпаки», експериментальне перебільшення, психодрама.
72. Основні поняття і положення клієнт-центрованого підходу: емпатія, турбота, конгруентність, психологічний клімат, самість, психосоматичний резонанс.
73. Психотехніки концепції К. Роджерса. Загальна оцінка концепції.
74. Загальна характеристика концепції екзистенційної психотерапії.
75. Основні поняття і положення: пошук сенсу життя, гіперрефлексія, гіперінтенція, масова невротична тріада, способи здобуття сенсу.
76. Психотехніки логотерапії В. Франкла: парадоксальна інтенція, дереклексія.
77. Історія та розвиток тілесної, танцювальної та арттерапії.
78. Основні поняття та процедури тілесної психотерапії: ґрунт під ногами, дихання, оцінка тіла і напружені пози, рухові вправи, фізичний контакт.
79. Метод Фельденкрайса, метод Александера.
80. Основні поняття та процедури танцювальної психотерапії: взаємовідношення між розумом та рухом, аналіз рухів, роль терапевта.
81. Основні поняття та процедури арттерапії: спонтанне малювання та ліпка, сублімація, психодинамічна арттерапія, гуманістична арттерапія.
82. Оцінка тілесної, танцювальної та арттерапії як методів психотерапії та експериментального підтвердження їх основних положень.
83. Історія розвитку ігрової терапії.
84. Стадії процесу ігрової терапії.

85. Напрямки в ігровій терапії. Особистість спеціаліста з ігрової терапії.
86. Можливості використання різних форм мистецтва для лікувального психотерапевтичного процесу.
87. Особливості використання методів арт-терапії при роботі з дітьми, родинами, дорослими людьми.
88. Вибір методів арт-терапевтичного впливу при різних формах психологічних розладів
89. Методика й техніка кататимно-імажитивної психотерапії.
90. Символіка сну наяву: стандартні мотиви. Показання та протипоказання до застосування.
91. Закони функціонування сімейних систем. В
92. ластивості сімейної системи: особливості взаємин членів сім'ї, сімейні міфи, сімейні кордони, історія сім'ї.
93. Методологічні принципи системної психотерапії.
94. Техніки роботи із сім'єю: циркулярне інтерв'ю, позитивна конотація.
95. Особливості психотерапії дітей та підлітків: специфіка ігрової, казкотерапії, арт-терапії в роботі психотерапевта.
96. Символдрама як психотерапевтичний метод роботи з дітьми та підлітками.
97. Групова та тренінгова робота у психотерапії.
98. Поняття про групову модель психотерапії.
99. Організація групової психотерапії: форми організації психотерапевтичних груп, критерії відбору учасників групової психотерапії; груповий контракт.
100. Чинники впливу групової психотерапії: спонукання надії; відчуття подібності проблем; інформаційний аспект; альтруїзм; навчання соціальних вмінь; наслідування; інтерперсональне навчання; катарсис; екзистенційні чинники.
101. Групова динаміка, елементи групової динаміки. Фази розвитку групи: фаза орієнтації; фаза конфронтації; фаза експлорації проблем на індивідуальному та груповому рівнях; фаза завершення терапії.
102. Схема-терапія: основні потреби, коупінги, частки.
103. Техніки схема-терапії.
104. EMDR: історія розвитку, типологія травм, протоколи при різних розладах, теорія структурної дисоціації О.ван дер Харта.
105. АСТ – підхід, базові принципи та техніки.
106. Критичний аналіз трансперсональної психотерапії С. Грофа.
107. Поняття про репрезентативні системи індивіда та способи їх діагностики.
108. Метамодель у НЛП.